

L'ORTOGRAFIA MODERNA DE LA LLENGUA CATALANA COMPLEIX CENT ANYS

Un segle sense 'y' ni 'ch'

L'Institut d'Estudis Catalans commemora el centenari de les normes ortogràfiques del 1913, que van iniciar la normativitzaci3 del català ≡ **La reforma** només es va imposar amb la Rep3blica

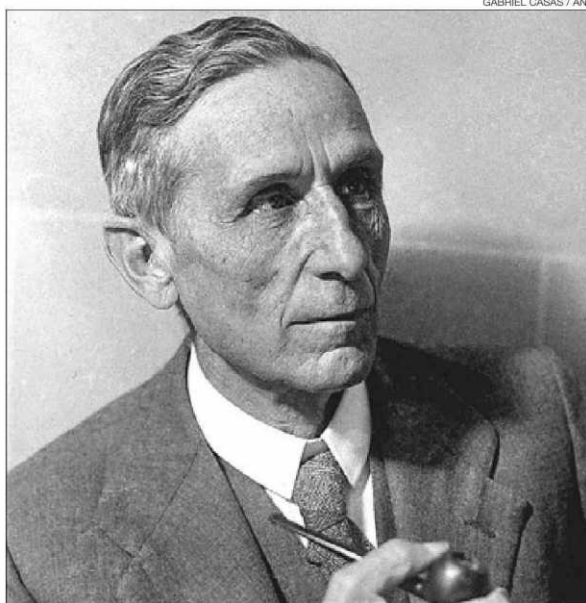
|| ERNEST AL3S
BARCELONA

El 24 de gener de 1913, fa un segle, apareixien publicades en la seva versió definitiva les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans. El primer pas de la normativitzaci3 del català, que seguiria amb els diccionaris del 1917 i 1932 i la gramàtica del 1918. Una obra col·legiada però que gràcies a la mà de Pompeu Fabra, que va rectificar moltes de les decisions preses inicialment, es va deslliurar, en les seves pr3pies paraules, de resultar un «esguerro», va recordar Mila Segarra en l'acte que ahir va dedicar l'IEC a commemorar el centenari d'una decisi3 que va resultar ser, segons el seu president, Salvador Giner, «essencial per a la supervivència i la consciència nacional».

Al cap d'un segle no resulta fàcil fer-se a la idea de fins a quin punt les normes del 1913 van ser un acostament al català real des de criteris científics, tan expurgat de castellanismes, no sempre recents,

com hereu de les campanyes de reforma empreses des de la revista *L'Avenç* contra el català arcaïtzant de la Renaixença. Una normativa moderna, malgrat que Fabra no aconseguís que s'acceptessin algunes de les seves propostes més innovadores, com la supressi3 de la *h* inicial.

El resultat es va haver d'afrontar a una oposici3 conservadora, insistent, pertinaç i hostil a la idea d'una normativa oficial fins que l'adveniment de la Rep3blica, el suport de la Generalitat a l'obra de l'Institut i les Normes de Castell3, que van sumar al consens els escriptors valencians, va tancar la polèmica, almenys a Catalunya. Perquè encara el 1924 la Reyal Acadèmia de Bones Lletres, plena de noms il·lustres de la cultura del país, seguia impulsant una ortografia tradicionalista, que, per exemple, mantenia les *ch* i les *y* extirpades per les normes de l'IEC. Si s'hagués imposat l'ortografia conservadora del 1924, per exemple, actualment escriuriem *ortogràfich, ab, realisat, gerarquia, heroych, rah3, trahir, filosofh, chor, ayre, cuyna, faritzèu, gene-*

GABRIEL CASAS / ANC

►► Pompeu Fabra ► El timoner de la reforma lingüística.

ralisar, caxa, d3nalhi, ahont...

En l'acte del centenari, Mila Segarra i Josep Massot van recordar que en contra de les normes es van alinear noms com Carerras Candi i Àngel Guimerà, però també, inicialment amb la boca petita, membres de l'Institut com el mateix president Rubió i Lluch i mossèn Alcover, que acabaria trencant amb l'IEC i denunciant l'«institues».

Support popular i oficial

¿Per què es va imposar l'obra de Fabra? Segons Massot, tant pel suport d'instituci3s oficials, començant per la Diputaci3 de Barcelona i la Mancomunitat, com per l'entusiasme dels escriptors joves, «disciplinats i desitjosos d'aconseguir un instrument literari modern». «Va ser l'èxit de tot un poble», va sostenir ahir Segarra. Els paral·lelismes de la iniciativa amb el present són evidents per al president de la Secci3 Filol3gica de l'IEC, Isidor Mari. El treball que va fer que actualment la llengua catalana tingui «una ortografia tan establerta com la de la resta de llengües veïnes», en la seva opini3, va passar per la negociaci3 d'un difícil consens, un «plebiscit» popular i la creaci3 d'estructures d'Estat. Una cosa que avui, en la seva opini3 (aplaudida per Giner en la clausura de l'acte), ja només és possible en termes de sobirania nacional. ≡